

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 44.

Fylke: Trøms

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Nordreisa

Emne: Veving

Bygdelag:

Oppskr. av: Gyrovar Elgjland

Gard:

(adresse): Tenasseom H Bryn

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Ikke egen.*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Den del opplysningen fra Johanna Bakke, Poitjosen 53 år husmor,

SVAR

I

1. Til manuskler bruktes vadmel, det vedes 4skaff med ull både i reining og islett. Men av vadmel var behøve, trøye og undertiden vest med rygg av annet stoff. Til undertøy (bebuer) brukte man 1/2 ells tøy, annet 4skaff, kornellsreving og ull islett. Man brukte også av samme stoff en "bussvill", en skjorte som man hadde ytterst når man arbeidet utv. Man spente belte utpå den. Den bruktes utpå bebuene. Noen brukte også underskjorte av samme stoff. Til sveinsbuk brukte noen en armbø's kappe med påsydd kette. Dette plagg forsvant tidlig i mine barndager. Jeg kan såvitt huske den brukte av noen som kjørte lange veier.

Vadmelet ble stampet i en korn. Vanligvis sa man "stampa vågmål" (korkål). Noen sa også om stampa, bråka. Stampingen foregikk i en korn varmt vann - tøyet ble dykket og man var to om arbeidet.

2. Man vevet furskaff til kjoler, bluser og underskjorte. Det var vanligvis kornell

2,
men i "myrrestakken" brukte man ofte samme
1/2 ull stoff som i menneskes underbukser. Som
oftest var underskjortene røde da man brukte
rødt islett.

Til kjoler og bluser farget man islettet
rødt, blått eller grønt. Dette var vanligvis
sommerbøyer.

Til vinterbøyer bruktes 2 skaft, enten 1/1
eller 1/2 ull. Her brukte man stoffer i
svart, brun, rødt, blått eller grønt.
Man brukte også rutete eller stripete
stoffer.

Gjal var man også. Disse var da med
pyuser. De var oftest ensfargede svarte
eller grå. Man kunde også ha striper på
sidene.

Kåper ble ikke brukte.

3 a. Ullvorn foranvorte underbøyer for menn
brukte man nattbøyer. Stoffet var enten
1/2 eller 1/4 ull og 4 eller 2 skaft. Nattbøyer for
menn var av stjørtefasong.

^{som reving} 4 b. Underbøyer til kvinner vevdes av no 30 bomullsgarn
dette herred bruktes til serk, beuklev,
underskjort underliv og "uellaskjort". Det
vevdes 4 skaft og bomullsgarn no 8, 10 eller 12.
(det siste sjeldent). Her var menn som
brukte samme herred til underskjorte og
hadde "uellaskjorte" av foranvorte 1/2 ulls
stoff.

4-5. Seuzousheng ("forhang") og annet
seuzetøy var herred av samme stoff som
til kvinnens underbøyer.

6. Samme herred kunde brukes til duker, men
det var ikke mange som hadde råd til det.

7. Kåttklor ble vevet av bomull eller linn. Bomull var det vanligste

Kva vevematen angår "suella" man først kaden. Samvinskene ble satt på et bespelt sour deiet rundt. Væven ble så "reurt" på "reustol". Suellene ~~ella~~ ble satt på en "suellstol" eller (også voster) lagt opp i korgen. Lange reurte bare med to hender, men de var andre sour reurte med 4 hender med hånd. Væven brukte "reubein" til å reuve med. Dette måtte ha et litt antall huller. Man hadde ett med 32 huller som trådene gikk gjennom. Ved hjelp av reubein gikk det fort. Man måtte bare passe på at trådene ikke røk. Fremestolen hadde man "skjelflienna", to tapper til å lage skill over. Når reuringen var ferdig bomma man væven. Mellom ^{spjeladene} ~~bommen~~ og "hovollan" satte man en "kam" "reunkam" for å få "greidd" væven. Reuringen ble her brøst utover og mass bommet ut. Når man kom til enden av væven knyttet man endene sammen efter å ha tatt opp trådene i hver part (litt tall) og så "trædde" man i ^(i å hovolle) hovollene. Vanlig var ^{væven} 20 basme bred - to hender i hver basme. Derpå ble væven tradd i en (vanlig) 16 basmes stige med 2 hender i hvert mellomrom. En slik vev ble ca 80 cm bred. - I "tøybommen" var det et stykke larud eller seilduk som reuringen ble festet til. - vanligvis over en stang som var festet til seilduken. Man brukte en "skøttel" til å vev med. Denne var vanligvis bøyet litt opp i begge ender.

Det het ellers "hovolltræu" (kjæppene som løst hovollene) Trøan, bommen.

Tillegg 6 - Hvad duker angår brukte man ogs
 å vove slike med sildegarntråd som reuning
 og hvedt ullgarn som islett. Denne var
 var over bare 2 hovoller, og med 300-350 tråder
 (5-6 basmer). Man brukte enten striper med
 flere sorter garn, eller også smetting eller
 begge deler. Man brukte 14-16 basmers
 stje.

Tillegg 7 Håndklær var man med 4 hovoller. Man
 kunde først ha fire høyre til venstre 8 hovoller,
 og så skifte fra venstre til høyre. Man hadde
 2 tråder i ~~stje~~ hvert mellomrum i stjeen og
 fikk da fiskebensvæving.

Man man vovet også håndduker med vanlig
 hæng, vanlig 10 basmer bred (600 kvd.) Man
 hadde da en fem stje - 22 basmers. Man vovet
 da ofte stripet og rutet. Man brukte i
 reuningen å sette inn 8 tråder i rodt eller
 blått skiftesvis med hvitt, og fikk skiftet
 grunnmønstre

Gardiner var da før ikke andre enn min
 mor som vovet i mønstre, eller hun lærte
 opp noen, og andre har inn lært dette på
 kursen eller skolen. Dette er dog først i
 den nyeste tid.

Til Matten, filleryn brukte man kappereuning
 og all slags filler til islett (man sier også
 "innslag"). Disse ble vovet i tverstriper.
 Man brukte også å klippe opp gamle garn
 eller vater til islett.

Rikler vovet man før på de gamle stående
 "vovrammer". I min tid har jeg ikke sett dem i
 bruk i hordvisa, men de fantes på loft og i buer
 hist og her.